

SWOT ANALİZİ YAKLAŞIMIYLA TARİHİ ESER RESTORASYONU: KARAR ALMA, UYGULAMA VE TANITIM SÜREÇLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

SWOT ANALYSIS APPROACH TO HERITAGE RESTORATION: EVALUATION OF DECISION-MAKING, IMPLEMENTATION, AND PROMOTION PROCESSES

Makale Bilgisi | Article Info

Başvuru: 1 Mayıs 2025	Received: May 1, 2025
Hakem Değerlendirmesi: 22 Mayıs 2025	Peer Review: May 22, 2025
Kabul: 27 Mayıs 2025	Accepted: May 27, 2025

DOI: 10.22520/tubaar.1688789

Cemile YILDIRIM ALTUN*

ÖZET

Tarihi eserler, toplumsal belleğin ve kültürel kimliğin korunmasında temel rol oynayan değerli miras unsurlarıdır. Ancak zamanla çevresel faktörler, insan kaynaklı müdahaleler ve yanlış restorasyon uygulamaları nedeniyle zarar görebilirler. Bu bağlamda restorasyon, yalnızca teknik bir süreç değil; etik, bilimsel ve toplumsal boyutları olan bütüncül bir yaklaşımdır. SWOT analizi, kültürel varlıkların korunmasında güçlü ve zayıf yönlerin yanı sıra fırsat ve tehditleri sistematik biçimde değerlendirmeyi mümkün kılar. Bu çalışma, restorasyon sürecinin karar alma, uygulama ve tanıtım aşamalarını SWOT analizi yöntemiyle ele alarak sürdürülebilir koruma politikalarına katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kültürel Miras, Koruma Stratejileri, Restorasyon Süreci, SWOT Analizi, Sürdürülebilir Koruma

* Dr., Bağımsız Araştırmacı, Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü, Ankara / Türkiye
e-posta: cemileyildirim1987@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1421-2269

ABSTRACT

Historical artifacts are valuable elements of cultural heritage that play a fundamental role in the preservation of societal memory and cultural identity. However, over time, they may be damaged due to environmental factors, human interventions, and improper restoration practices. In this context, restoration is not only a technical process but also a holistic approach with ethical, scientific, and social dimensions. SWOT analysis allows for a systematic evaluation of the strengths, weaknesses, opportunities, and threats in the conservation of cultural properties. This study aims to contribute to sustainable conservation policies by addressing the decision-making, implementation, and promotion phases of the restoration process through the method of SWOT analysis.

Keywords: Cultural Heritage, Conservation Strategies, Restoration Process, SWOT Analysis, Sustainable Conservation

GİRİŞ

Tarihi eserler, bir toplumun geçmişine ışık tutan, kimliğini ve kültürel sürekliliğini temsil eden en somut miras unsurlarındandır. Arkeolojik kalıntılar, mimari yapılar, duvar resimleri, yazıtlar ve gündelik yaşama ait nesneler gibi çeşitli formlarda karşımıza çıkan bu eserler, yalnızca estetik ve tarihsel nitelikler taşımakla kalmaz; aynı zamanda ait oldukları coğrafyanın kolektif hafızasını da yansıtır. Ancak zamanla çevresel etkenler, insan müdahaleleri, ilgisizlik ya da hatalı koruma uygulamaları sonucunda bu değerli varlıklar ciddi zararlar görebilmekte, hatta yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalabilmektedir.

Bu çerçevede restorasyon, yalnızca fiziksel müdahaleye indirgenemeyecek kadar kapsamlı; disiplinlerarası bilgi birikimi, etik sorumluluklar ve toplumsal bilinç gerektiren bütüncül bir koruma yaklaşımıdır. Restorasyonun karar alma, uygulama, sonuçlandırma ve eseri kamusal yaşama yeniden kazandırma aşamaları, kendi içinde çeşitli riskleri ve fırsatları barındırmaktadır. Özellikle uzun vadeli koruma ilkeleri gözetenmeden yapılan uygulamalar, eserin özgünlüğünü kaybetmesine ve kaynakların verimsiz kullanılmasına yol açabilmektedir.

Taşınır kültür varlıkları da tarihî, sanatsal ve etnografik değerleriyle geçmişten günümüze bilgi aktarımı sağlamaktadır. Bu eserlerin korunması, yalnızca fiziksel bütünlüklerinin değil, aynı zamanda kültürel kimliğin devamlılığının sağlanması açısından da büyük önem taşır. Etkili koruma stratejileri geliştirmek için mevcut durumun sistematik biçimde analiz edilmesi gereklidir.

SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) analizi incelenen projenin, tekniğin, sürecin veya durumun güçlü ve zayıf yönlerini belirlemekte ve dış çevreden kaynaklanan fırsat ve tehditleri saptamakta kullanılan bir tekniktir (Deren, 2006, s. 3). İlk kez 1960'lı yıllarda iş dünyasında kullanılmaya başlanan bu yöntem, zamanla çeşitli disiplinlerde uygulama alanı bulmuş ve kültürel miras yönetiminde de etkili bir araç hâline gelmiştir. SWOT analizi, yalnızca mevcut koruma durumunun değerlendirilmesinde değil; aynı zamanda sürdürülebilir koruma politikalarının oluşturulmasında ve stratejik karar alma süreçlerinin desteklenmesinde önemli bir rol oynamaktadır (Humphrey, 2005, s. 7).

Martín-Cáceres ve Cuenca-López (2016), *Müzelerde Mirasın İletişimi: SWOT Analiziyle Bakış, Stratejiler ve Zorlukları* ile ilgili yaptıkları çalışmada, hedeflerinin ne kadar başarılı olduğunu; ayrıca kullanılan teorik ve metodolojik çerçeve ile bunların benzer çalışmalara nasıl uygulanabileceğini ele almışlardır.

Bu yöntem, taşınır ve taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına yönelik stratejik planlamalarda yol gösterici bir çerçeve sunar. Özellikle çevresel faktörler, iklim değişikliği, biyolojik tahribat, yapısal bozulmalar ve ekonomik kısıtlamalar gibi tehditler dikkate alınarak, riskleri azaltmaya yönelik önleyici stratejiler geliştirilebilir. Aynı zamanda yeni finansman kaynakları, teknolojik yenilikler ve toplum temelli projeler gibi fırsatlar da etkin biçimde değerlendirilerek koruma sürecine entegre edilebilir.

Durum analizi kapsamında kullanılacak temel yöntem SWOT/GZFT (Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Fırsatlar ve Tehditler) analizidir (Karaman, 2011, s. 46). SWOT analizi stratejik kararlar için, oldukça ciddi bir alt yapı niteliği taşımaktadır (Dinçer, 2004, s. 151). SWOT analizi, yalnızca 'mevcut durumu' değil, aynı zamanda 'gelecek durumu' da analiz edebilme imkânı sunması nedeniyle hem yakın hem de uzak perspektifi görmemizi sağlayan bir gözlük olarak algılanabilir (Devrim, 2006: 3). Bu bağlamda, restorasyon projelerinin yalnızca teknik uygulamalarla değil, aynı zamanda toplumsal bilinç, kültürel diplomasi, ekonomik kalkınma ve dijital erişim gibi çok yönlü alanlarla ilişkilendirilebileceğini göstermektedir. Bu yönüyle, karar vericilere, koruma uzmanlarına, kamu yöneticilerine ve ilgili tüm paydaşlara stratejik bir yol haritası sunmaktadır.

Bu çalışmada, tarihi bir eserin restorasyonuna ilişkin karar alma sürecinden başlayarak uygulama ve tanıtım aşamalarına kadar uzanan tüm sürecin SWOT analizi çerçevesinde kapsamlı bir değerlendirmesi yapılacaktır. Söz konusu analiz, restorasyon sürecinin hem bilimsel hem de yönetsel boyutlarını bütüncül şekilde ele almayı; güçlü ve zayıf yönlerle birlikte potansiyel fırsatlar ve tehditleri sistematik olarak ortaya koymayı hedeflemektedir. SWOT analizi, bu bağlamda yalnızca teknik bir analiz aracı değil, aynı zamanda kültürel mirasın korunmasına yönelik stratejik yaklaşımların geliştirilmesini sağlayan bütüncül bir yöntem olarak ele alınmaktadır. Mevcut literatürde SWOT analizi çoğunlukla kültürel miras yönetimi, müze planlaması ve risk değerlendirmesi gibi alanlarda kullanılmış; ancak restorasyon sürecinin çok boyutlu dinamiklerini bütüncül biçimde ele alan SWOT temelli vaka analizleri oldukça sınırlı kalmıştır. Bu bağlamda çalışma, restorasyon sürecinin hem bilimsel-teknik hem de yönetsel-sosyokültürel boyutlarını birlikte ele alarak, alandaki bu boşluğu doldurmayı ve karar vericilere somut bir yönetsel model sunmayı hedeflemektedir. Ayrıca, kültürel miras alanında SWOT analizinin uygulama derinliğini ve potansiyelini göstermesi bakımından da literatüre katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

KÜLTÜR VARLIĞININ RESTORASYON SÜRECİNDE SWOT ANALİZİ YAKLAŞIMI

Stratejik yönetim, stratejik düşünmenin yaşama geçirildiği sistematik bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım belli aşamaları içeren bir süreçtir. Bu sebeple stratejik yönetim, sürecinin başında, örgütün, iç yapısı ve dış çevresi bakımından mevcut durumun belirlenmesi (SWOT Analizi) büyük önem arz etmektedir (Çoban & Karakaya, 2010, s. 350).

Kültürel miras yönetimi kavramı; kültürel mirasımızın korunması ve iyileştirilmesi, geliştirilmesi açısından giderek büyük önem kazanmaktadır. Tarihi kentsel dokunun çevresiyle bir bütün olarak geliştirilerek yaşatılması, sit alanlarının korunması ve bu alanların geleceğin mirası olarak ele alınabilmesi için katılımcı bir politikanın sağlanması gerekmektedir (Akça, 2017, s. 580). Sadece kentsel dokular değil, küçük ölçekli kültürel varlıkların da korunması, kültürel mirasın bütünlüğü açısından büyük önem taşımaktadır. Bu süreç, yalnızca estetik ve fiziksel onarım ile sınırlı kalmayıp, aynı zamanda eserlerin tarihi ve kültürel bağamlarının da korunmasını gerektirir. Restorasyon, çok boyutlu bir süreç olup; bu süreçte karşılaşılan zorlukların etkili bir şekilde yönetilmesi ve kararların bilimsel temellere dayandırılması gerekir. Bu bağlamda, SWOT analizi, restorasyon süreçlerinin yönetiminde önemli bir araç olarak kullanılabilir. SWOT analizi, bir projenin güçlü ve zayıf yönlerini, fırsatlarını ve tehditlerini sistematik bir şekilde değerlendirmeyi sağlayan bir yöntemdir (Fig. 1).

Figür 1

Kültür Varlığının Restorasyon Sürecinde SWOT Analizi Yaklaşımı / A SWOT Analysis Approach in the Restoration Process of Cultural Property. (C. Yıldırım)

Karar Alma Aşaması

Restorasyonun planlama aşamasında, eserin fiziksel durumu, tarihi önemi, özgünlük düzeyi ve toplumsal değeri gibi unsurlar dikkate alınmalıdır. Bu noktada SWOT analizi, yapılabilirlik çalışması için temel veriler sunar.

Karar alma aşaması, bir restorasyon sürecinin en kritik aşamalarından biridir. Bu aşama, eserin mevcut durumunun detaylı bir şekilde değerlendirilmesi, gelecekteki müdahale süreçlerinin planlanması ve

stratejik hedeflerin belirlenmesi sürecini içerir. SWOT analizi bu aşamada, güçlü ve zayıf yönleri belirlemek, fırsatları değerlendirmek ve potansiyel tehditlere karşı önlemler almak amacıyla kullanılır. Bu süreçte doğru kararlar almak, restorasyonun başarısını ve sürdürülebilirliğini doğrudan etkileyebilir.

Mevcut Durumun Değerlendirilmesi (Strengths ve Weaknesses)

Karar alma sürecinin ilk adımı, eserin mevcut durumunun titiz bir şekilde değerlendirilmesidir. Eserin fiziksel durumu, estetik değeri, tarihsel ve kültürel önemi analiz edilir. SWOT analizi bu aşamada şu şekilde kullanılır.

Güçlü Yönler (Strengths): Eserin özgün yapısı, kullanılan malzemelerin kalitesi ve estetik değeri, restorasyona başlanmadan önce belirlenen sağlam yönlerdir. Bu yönler, restorasyon sırasında korunması gereken unsurlar olarak ön planda tutulur. Örneğin, ahşap bir eserde kullanılan özgün işçilik, restorasyon sırasında korunması gereken bir özellik olabilir.

Zayıf Yönler (Weaknesses): Eserin zayıf yönleri, restorasyonun gerekliliğini belirleyen faktörlerdir. Ahşap eserdeki biyolojik bozulmalar, çatlaklar veya malzeme kayıpları gibi unsurlar, restorasyon sürecinde dikkate alınması gereken zayıf yönlerdir. Zayıf yönler, restorasyon sürecinde en çok dikkat edilmesi gereken kısımları belirler.

Olası Fırsatların Değerlendirilmesi (Opportunities)

Karar alma aşamasında SWOT analizinin fırsatlar kısmı, restorasyon sürecini besleyebilecek dışsal faktörleri değerlendirmeyi içerir. Bu aşamada, fırsatlar gelecekteki gelişmeler ve dışsal kaynaklardan elde edilecek faydalar olarak ele alınır.

Yeni Finansman Olanakları: Restorasyon projesi için ek finansman sağlanması, projeye ek kaynaklar sunarak daha kapsamlı bir koruma süreci sağlanabilir. Bu fırsat, devlet hibe fonları, özel sektör destekleri veya kültürel miras projeleri için uluslararası fonlar gibi çeşitli kaynaklardan elde edilebilir.

Teknolojik Yenilikler: Dijital belgeleme, artırılmış gerçeklik (AR), 3D modelleme gibi teknolojik araçlar, restorasyon sürecinin hem daha doğru hem de daha etkili bir şekilde yapılmasını sağlayabilir. Teknolojinin sunduğu imkanlar, eserin korunmasını kolaylaştıracak yeni yöntemler sunar.

Toplum Temelli Projeler: Toplumun bilinçlendirilmesi ve restorasyon sürecine dahil edilmesi, kültürel mirasın korunmasına katkı sağlayabilir. Yerel halkın veya

gönüllülerin restorasyon çalışmalarına katılması, eserin daha geniş bir izleyici kitlesine tanıtılmasını da mümkün kılabilir.

Potansiyel Tehditlerin Belirlenmesi (Threats)

Karar alma aşamasının önemli bir başka yönü, restorasyon sürecini tehdit edebilecek faktörlerin tanımlanmasıdır. SWOT analizinde tehditler, restorasyonun başarıya ulaşmasını engelleyebilecek dışsal unsurlardır.

Çevresel Faktörler: Hava koşulları, nem oranı ve sıcaklık gibi çevresel faktörler, restorasyon süreci sırasında eserin bozulmasına neden olabilir. Örneğin, ahşap eserler nemden etkilenebilir ve biyolojik zararlılarla (tahta kurusu gibi) zarar görebilir. Bu tehditleri en aza indirmek için restorasyon sürecinde uygun iklimlendirme ve ortam kontrolü sağlanmalıdır.

Biyolojik Zararlılar: Özellikle mantar, böcek ve bakteriler gibi biyolojik zararlılar büyük tehdit oluşturur. Bu tehditlere karşı önlemler alınmazsa, restorasyon sürecinin etkili olabilmesi mümkün olmayabilir. Eserin biyolojik zararlılarla mücadele sürecinin dikkatle planlanması gerekmektedir.

Ekonomik Kısıtlamalar: Sınırlı bütçeler, restorasyon sürecinin kapsamını ve kalitesini etkileyebilir. Eserin restorasyonu sırasında karşılaşılan beklenmedik maliyet artışları, projenin tamamlanmasını engelleyebilir. Bu tehdit, finansal kaynakların doğru yönetilmesiyle sınırlandırılabilir.

Stratejik Hedeflerin Belirlenmesi

Karar alma aşamasının son adımında, tüm analizler doğrultusunda stratejik hedefler belirlenir. Bu hedefler, restorasyon sürecinin başarısını artırmak için gerekli olan adımları içerir. SWOT analizinde belirlenen güçlü yönlerin korunması, zayıf yönlerin iyileştirilmesi, fırsatların en iyi şekilde değerlendirilmesi ve tehditlerin minimize edilmesi adına somut hedefler belirlenir.

Güçlü Yönlerin Değerlendirilmesi: Eserin estetik ve tarihsel değerlerinin korunması, restorasyon sürecinin ana hedeflerinden biri olacaktır. Aynı zamanda kullanılan malzemelerin kalitesinin artırılması ve restorasyon sırasında en yüksek standartların korunması sağlanmalıdır.

Zayıf Yönlerin İyileştirilmesi: Eserdeki biyolojik bozulmalar ve yapısal zayıflıklar, restorasyon sürecinin başlangıcında ele alınmalıdır. Bu, eserin mevcut durumunun detaylı bir şekilde değerlendirilmesi ve müdahale edilmesi gereken alanların netleştirilmesi anlamına gelir.

Fırsatların Değerlendirilmesi: Finansman kaynaklarının artırılması ve teknolojik yeniliklerin restorasyon sürecine entegre edilmesi hedeflenmelidir.

Ayrıca, toplum temelli projelerle halkın restorasyon sürecine katılımı sağlanarak eserin kültürel miras olarak halkla buluşması teşvik edilmelidir.

Tehditlerin Azaltılması: Çevresel faktörlere karşı önlemler alınmalı ve eserin biyolojik zararlılardan korunması için profesyonel yöntemler kullanılmalıdır. Ayrıca, ekonomik kısıtlamalar göz önünde bulundurularak bütçenin verimli şekilde kullanılması sağlanmalıdır.

Karar alma aşamasının sonunda, alınan kararlar ve stratejik hedefler belirlenip uygulamaya geçildikten sonra, sürecin izlenmesi ve değerlendirilmesi gereklidir. Sürekli değerlendirme, restorasyon sürecinin başlangıçtaki hedeflere ne ölçüde ulaşabildiğini görmek için önemlidir. İzleme, herhangi bir aksaklık veya olumsuz durum ortaya çıktığında zamanında müdahale edilmesini sağlar.

Uygulama Süreci

Restorasyon uygulaması sırasında kullanılacak malzemelerin uyumu, teknik ekipmanın yeterliliği, uzman personelin niteliği ve sürecin şeffaflığı gibi unsurlar analiz edilmelidir. Zayıf yönlerin ve tehditlerin erkenden belirlenmesi, müdahalenin başarısını artırır.

Uygulama süreci, restorasyonun karar alma aşamasında belirlenen hedeflerin hayata geçirilmesi ve eserin fiziksel olarak müdahale edilmesi sürecini kapsar. Bu aşama, stratejik planlamanın fiiliyata dönüştüğü ve eserin korunmasına yönelik somut adımların atıldığı bir süreçtir. SWOT analizi, uygulama sürecinde, restorasyon sürecinin etkinliğini ve verimliliğini artırmak için gerekli olan stratejilerin belirlenmesine rehberlik eder. Bu aşama, restorasyonun teknik detaylarına ve uygulama sırasında karşılaşılabilecek zorlukların yönetilmesine odaklanır.

Güçlü Yönlerin Uygulama Sürecinde Değerlendirilmesi (Strengths)

Uygulama aşamasında, eserin güçlü yönleri belirlenerek, restorasyon sürecine entegre edilir. Bu aşama, eserin mevcut potansiyelinin en iyi şekilde değerlendirilmesi amacıyla önemlidir. Güçlü yönlerin doğru kullanımı, restorasyonun başarıya ulaşmasında kritik rol oynar.

Eserin Özgün Yapısının Korunması: Restorasyon sırasında, eserin özgün yapısının ve estetik değerlerinin korunmasına özen gösterilir. Örneğin, bir duvar resminin orijinal boyalarının ve dokusunun korunması sağlanabilir. Bu, restorasyon sürecinin başından itibaren planlanmalı ve müdahale sırasında dikkat edilmelidir.

Kullanılan Malzemelerin Kalitesi: Restorasyon sürecinde kaliteli ve doğru malzemelerin seçilmesi, eserin uzun vadeli korunması açısından önemlidir.

Güçlü yönler arasında, kullanılan malzemelerin dayanıklılığı ve estetik uyumu değerlendirilmelidir. Ahşap bir eserin restorasyonunda, ahşap işçiliği ve kullanılan malzemenin kalitesi ön planda tutulur.

Restorasyon Ekibinin Uzmanlığı: Eserin restorasyonu sırasında, uzman kişilerden oluşan bir ekip, güçlü yönler arasında değerlendirilir. Bu ekip, doğru müdahaleyi yapmak ve eserin özgün değerini korumak adına kritik bir rol oynar.

Zayıf Yönlerin Uygulama Sürecinde İyileştirilmesi (Weaknesses)

Restorasyonun uygulama sürecinde, eserin zayıf yönleri belirlenmeli ve bu zayıf yönlerin giderilmesi için somut adımlar atılmalıdır. Zayıf yönler, restorasyon sürecinde en çok dikkat edilmesi gereken alanlardır.

Biyolojik Bozulmaların Giderilmesi: Eserlerde, mantar, böcekler veya bakteriler gibi biyolojik zararlılar, restorasyon sürecinde en önemli zayıf yönlerden biri olabilir. Uygulama aşamasında, zararlılara karşı kimyasal veya biyolojik önlemler alınmalı ve eserin sağlığı korunmalıdır. Bu süreç, zararlılara karşı etkili bir mücadele sürecini kapsar.

Yapısal Hasarların Onarılması: Esere yapılan fiziksel müdahaleler sırasında, yapısal bozulmaların onarılması gerektiği durumlarla karşılaşılabilir. Örneğin, bir mozaikteki kaybolmuş parçaların yerlerine yenileri yerleştirilebilir ya da çatlamış bir duvar resminin zarar görmüş kısımları restore edilebilir. Zayıf yönler, restorasyon sürecinde risk taşıyan unsurları belirler ve bu unsurlara karşı önlemler alınır.

Eserin Dayanıklılığının Artırılması: Zayıf yönler arasında, eserin daha dayanıklı hale getirilmesi de yer alır. Uygulama sürecinde, kullanılan malzemelerin dayanıklılığı artırılmalı ve eserin uzun süre boyunca korunmasını sağlayacak yöntemler tercih edilmelidir.

Fırsatların Uygulama Sürecinde Değerlendirilmesi (Opportunities)

Uygulama sürecinde, SWOT analizi fırsatlar kategorisi, restorasyon sürecinin başarılı olabilmesi için dışsal faktörleri değerlendirmeyi içerir. Bu aşamada, restorasyon için mevcut olan imkanlar ve kaynaklar en iyi şekilde kullanılmalıdır.

Yeni Teknolojik Yöntemlerin Uygulanması: Restorasyon sürecinde teknolojinin kullanımı hem süreçlerin doğruluğunu hem de hızını artırabilir. 3D modelleme, dijital tarama ve yapay zeka destekli analizler gibi teknolojik yenilikler, eserin restorasyon sürecini daha etkin hale getirebilir. Bu tür teknolojiler, eserin daha ayrıntılı şekilde belgelenmesini ve olası hataların önceden tespit edilmesini sağlar.

Finansman Kaynaklarının Kullanılması:

Restorasyon sürecinde, yeni finansman olanakları sağlanarak, projenin daha geniş çaplı ve sürdürülebilir bir şekilde yürütülmesi mümkün olabilir. Bu fırsat, kamu ve özel sektörden alınan hibeler, sponsorluklar veya kültürel miras projelerine ayrılan fonlarla değerlendirilebilir.

Toplum Temelli Projelerin Uygulanması:

Yerel halkın ve gönüllülerin restorasyon sürecine dahil edilmesi, eserin korunmasına katkı sağlayabilir. Bu fırsat, halkın bilinçlenmesini sağlarken, eserin korunmasına olan ilgiyi artırabilir. Ayrıca, toplumsal farkındalık yaratmak, eserin kültürel değerini vurgulamak için önemli bir stratejidir.

Tehditlerin Azaltılması ve Yönetilmesi (Threats)

Uygulama sürecinde karşılaşılabilecek tehditler, restorasyonun başarısını engelleyebilir. SWOT analizi, bu tehditlerin tespit edilmesi ve etkilerinin en aza indirilmesi için stratejiler geliştirilmesini sağlar.

Çevresel Koşullar ve Hava Koşulları: Restorasyon sırasında çevresel faktörler, eserin bozulmasına yol açabilir. Örneğin, nem, sıcaklık değişiklikleri ve hava koşulları, eserin yapısına zarar verebilir. Bu tehditleri azaltmak için restorasyon alanında uygun ortam koşullarının sağlanması ve iklim kontrolünün yapılması gerekir.

Biyolojik Zararlılar: Eserin fiziksel yapısına zarar verebilecek biyolojik zararlılar (örneğin, tahta kurusu veya mantar) restorasyon sürecinin başarısını tehdit edebilir. Bu tehditlerin önüne geçebilmek için uygun dezenfeksiyon ve korunma yöntemleri uygulanmalıdır.

Mali Kısıtlamalar: Restorasyon projesinin bütçesinin sınırlı olması, projenin genişletilmesi veya ek müdahalelerin yapılması konusunda engel oluşturabilir. Bu tehdit, bütçenin dikkatli bir şekilde yönetilmesi ve kaynakların etkin kullanımıyla minimize edilebilir.

Stratejik Uygulama Planı

Uygulama süreci boyunca, SWOT analizinde belirlenen güçlü yönler, fırsatlar, zayıf yönler ve tehditler doğrultusunda stratejik bir uygulama planı oluşturulmalıdır. Bu plan, restorasyon sürecinin her aşamasını içermeli ve her türlü müdahale için net bir zaman çizelgesi belirlemelidir.

Eserin Güçlü Yönlerinin Değerlendirilmesi: Eserin özgün yapısının korunması, restorasyon sürecinin en önemli hedefi olarak belirlenir. Restorasyon ekibi, bu süreçte uzmanlıklarını kullanarak en iyi sonuçları elde etmeyi hedefler.

Zayıf Yönlerin İyileştirilmesi: Eserdeki zayıf alanlar, dikkatlice analiz edilip doğru tekniklerle onarılır. Yapısal bozulmaların ve biyolojik zararlılara karşı önlemler alınır.

Fırsatların Kullanılması: Teknolojik yeniliklerden ve finansman fırsatlarından yararlanarak restorasyon süreci daha verimli hale getirilir. Ayrıca, toplum temelli projelerle halkın sürece dahil edilmesi sağlanır.

Tehditlerin Yönetilmesi: Çevresel tehditler ve biyolojik zararlılar için önleyici tedbirler alınarak eserin uzun vadeli korunması sağlanır.

Uygulama süreci, restorasyonun teknik açıdan doğru bir şekilde hayata geçirilmesini sağlar. SWOT analizi, bu aşamada restorasyon sürecinin her yönünü değerlendirmek, olası zorlukları ve fırsatları doğru bir şekilde yönetmek için önemli bir araçtır. Sürecin her aşamasında güçlendirilmesi gereken noktalar belirlenerek, restorasyonun başarılı bir şekilde tamamlanması sağlanabilir.

Sonuçlandırma ve Tanıtım

Restorasyon tamamlandıktan sonra eserin toplumla buluşturulması, tanıtım stratejileri, dijital erişim olanakları ve eğitsel materyaller geliştirilmesi gibi faaliyetler de SWOT analizine dahil edilmelidir.

Sonuçlandırma ve tanıtım süreci, restorasyonun tamamlanmasının ardından eserin korunmuş halinin halkla ve ilgili taraflarla paylaşılması aşamasıdır. Bu aşama, restorasyon sürecinin etkinliğini ve başarısını kamusal alanda görünür kılmayı amaçlar. Eserin korunması, sadece teknik bir müdahale olarak kalmamalı, aynı zamanda toplumsal bilinç ve kültürel değerlerin yayılması sürecine de dönüştürülmelidir. SWOT analizi, bu süreçte de eserin etkili bir şekilde tanıtılmasını ve toplumsal farkındalığın artırılmasını sağlamak için önemli bir rehberdir. Bu aşama, restorasyonun sürdürülebilirliğini ve etkisini artırmayı hedefler.

Güçlü Yönlerin Sonuçlandırma ve Tanıtım Sürecinde Değerlendirilmesi (Strengths)

Restorasyonun tamamlanmasının ardından, eserin güçlü yönleri vurgulanmalı ve bunlar üzerinden etkili bir tanıtım stratejisi oluşturulmalıdır. Bu, eserin hem kültürel değerini hem de restorasyon sürecinin başarısını toplumla paylaşmayı sağlar.

Eserin Kültürel ve Tarihi Değeri: Restorasyonun tamamlanmasının ardından, eserin kültürel ve tarihi değeri vurgulanarak halkla paylaşılmalıdır. Örneğin, restorasyonu tamamlanan bir duvar resmi

hem yerel halk hem de uluslararası ziyaretçiler için önemli bir kültürel miras örneği olarak tanıtılabilir. Eserin tarihi bağlamı, toplumsal belleği güçlendirecek şekilde sunulmalıdır.

Restorasyon Sürecinin Şeffaflığı ve Başarısı: Restorasyonun ne şekilde yapıldığı ve kullanılan tekniklerin doğruluğu hakkında şeffaf bir bilgi paylaşımı yapılmalıdır. Restorasyon sürecinin başından sonuna kadar geçen sürecin halka açıklanması, sürecin profesyonellik ve başarıyla tamamlandığını gösterir.

Toplumsal Farkındalık ve Katılım: Restorasyon süreci sırasında, yerel halkın katılımı ve toplumsal farkındalık yaratılması gibi güçlü yönler, tanıtımda kullanılabilir. Toplum temelli projelerle, halkın sürece dahil edilmesi ve bu sürecin kamuoyuna aktarılması, eserin korunmasına olan ilgiyi artırır.

Zayıf Yönlerin Sonuçlandırma ve Tanıtım Sürecinde Giderilmesi (Weaknesses)

Sonuçlandırma ve tanıtım sürecinde, eserin zayıf yönleri de göz önünde bulundurularak, bu yönlerin düzeltilmesi ve tanıtım sürecinin etkili hale getirilmesi gerekir. Zayıf yönler, restorasyonun başarısını gölgeleyebilecek unsurlar olarak tanımlanır ve bunlara yönelik önlemler alınmalıdır.

Eksik Belgeler veya Kısıtlı Kaynaklar: Restorasyon sürecinde eserin geçmişine dair eksik belgeler veya sınırlı kaynaklar mevcut olabilir. Bu durumda, tanıtım sürecinde bu eksikliklerin nasıl giderileceği ve mevcut kaynakların en iyi şekilde nasıl kullanılacağı tartışılmalıdır. Bu zayıf yönün aşılması, restorasyonun başarıyla tamamlanmasının ardından yapılacak tanıtımda eserin tam değeriyle ortaya konulmasına katkı sağlar.

Yetersiz Dijital Erişim ve Tanıtım: Dijital medya üzerinden yapılan tanıtımlar, geniş bir kitleye ulaşmak için önemli bir fırsat yaratabilir. Ancak, dijital erişim eksiklikleri veya sınırlı tanıtım faaliyetleri, restorasyonun toplumla buluşmasını engelleyebilir. Bu zayıf yönü aşmak için dijital tanıtım araçlarına yatırım yapılması gerekebilir.

Zaman Kısıtlamaları ve Planlama Eksiklikleri: Restorasyon süreci sonlandırıldığında, tanıtım sürecine yeterince zaman ayrılmaması veya planlamada eksiklikler olması, etkin tanıtımı engelleyebilir. Bu zayıf yönün aşılması için iyi bir zaman yönetimi ve tanıtım stratejisinin önceden belirlenmesi önemlidir.

Fırsatların Sonuçlandırma ve Tanıtım Sürecinde Değerlendirilmesi (Opportunities)

Tanıtım süreci, restorasyon sonrası eserin geniş bir kitleye tanıtılması için birçok fırsat sunar. SWOT analizi bu fırsatları değerlendirerek tanıtımın etkisini artırır ve eserin daha geniş bir izleyici kitlesiyle buluşmasını sağlar.

Uluslararası Tanıtım ve Sergiler: Restorasyon sonrası eserin uluslararası düzeyde tanıtılması, kültürel mirası dünyaya sunmak için bir fırsattır. Eser, müzelerde veya uluslararası sergilerde yer alarak, global bir izleyici kitlesine ulaşabilir. Bu, eserin değerini ve restorasyonun başarısını uluslararası platformlarda duyurur.

Dijital Tanıtım Kanallarının Kullanılması:

Teknolojik gelişmeler sayesinde, eser dijital platformlarda tanıtılabilir. 3D sanal turlar, dijital arşivler ve sosyal medya kanalları aracılığıyla eserin korunmuş hali geniş bir kitleye ulaştırılabilir. Bu fırsat, eserle ilgili farkındalık yaratmak için stratejik bir fırsat sunar.

Halkla İlişkiler ve Medya: Restorasyon sürecinin medya aracılığıyla tanıtılması, eserin kamusal alanda daha fazla tanınmasını sağlayabilir. Basın bültenleri, belgeseller ve röportajlar gibi medya araçları kullanılarak, restorasyon süreci ve eserin kültürel değeri hakkında geniş bir kitle bilgilendirilebilir.

Tehditlerin Azaltılması ve Yönetilmesi (Threats)

Tanıtım sürecinde, dışsal faktörler ve tehditler restorasyonun tanıtımını olumsuz etkileyebilir. SWOT analizi, bu tehditlerin tespit edilmesine ve uygun önlemlerin alınmasına yardımcı olur.

Yetersiz Finansman ve Kaynaklar: Restorasyonun tanıtımı için yeterli finansman sağlanamaması, tanıtım faaliyetlerini kısıtlayabilir. Bütçe yetersizlikleri, eserin geniş bir kitleye ulaştırılmasını engelleyebilir. Bu tehdidi azaltmak için yeni finansman kaynakları aranmalı ve sponsorlarla iş birliği yapılmalıdır.

Kültürel ve Politik Engeller: Bazı kültürel veya politik engeller, restorasyonun tanıtılmasını zorlaştırabilir. Bu engellerin aşılabilmesi için yerel yönetimlerle iş birliği yapılmalı ve toplumsal hassasiyetlere dikkat edilmelidir.

Olumsuz Kamusal Görüşler ve Eleştiriler: Restorasyon sürecinde yapılan hatalar veya eksiklikler, halkın olumsuz görüşlerine yol açabilir. Bu, restorasyonun tanıtım sürecini olumsuz etkileyebilir. Bu tehdidi önlemek için şeffaf bir tanıtım süreci ve halkla ilişkiler stratejisi geliştirilmelidir.

Stratejik Sonuçlandırma ve Tanıtım Planı

Sonuçlandırma ve tanıtım süreci için SWOT analizi doğrultusunda bir stratejik plan hazırlanmalıdır. Bu plan, restorasyonun tamamlanmasından sonra eserin kamuoyuna tanıtılmasını sağlayacak etkin bir yol haritası sunar.

Eserin Kültürel Değerinin Vurgulanması:

Eserin tarihsel, kültürel ve sanatsal değeri, tanıtım stratejilerinin temelini oluşturur. Restorasyonun şeffaf bir şekilde tanıtılması, halkın ilgisini artıracaktır.

Medya ve Dijital Tanıtım Stratejilerinin Geliştirilmesi:

Dijital platformlar ve geleneksel medya kullanılarak eserin geniş bir kitleye ulaştırılması sağlanmalıdır. Sosyal medya, dijital arşivler ve sanal turlar, restorasyonun etkili bir şekilde tanıtılmasını sağlayacak araçlardır.

Finansman ve Kaynakların Yönetimi:

Tanıtım süreci için gereken finansman kaynakları sağlanmalı ve mevcut bütçe en verimli şekilde kullanılmalıdır. Sponsorlar ve kültürel miras fonları gibi dış kaynaklardan faydalanılabilir.

Sonuçlandırma ve tanıtım süreci, restorasyonun başarısını geniş bir kitleye tanıtmak için kritik öneme sahiptir. SWOT analizi, bu sürecin etkinliğini artırmak için güçlü bir araçtır. Eserin kültürel ve tarihi değeri vurgulanmalı, tanıtım stratejileri doğru planlanmalı ve dışsal tehditler yönetilmelidir. Bu stratejik adımlar, restorasyon sürecinin toplumda daha geniş bir yankı uyandırmasını sağlar ve eserin korunmuş halinin gelecekteki nesillere aktarılmasını güvence altına alır.

ÖRNEK SWOT TABLOSU: TAŞINIR BİR KÜLTÜR VARLIĞININ RESTORASYON SÜRECİ

Taşınır kültür varlıklarının restorasyon süreci, pek çok içsel ve dışsal etkenin göz önünde bulundurulması gereken, çok yönlü bir planlama gerektirir. Bu bağlamda SWOT analizi, sürecin güçlü ve zayıf yönlerinin yanı sıra, mevcut fırsatlar ve karşılaşılabilecek tehditlerin sistematik biçimde değerlendirilmesine olanak sağlar (Tablo 1).

Güçlü Yönler (Strengths):

- Taşınır eserlerin kontrollü laboratuvar koşullarına kolayca taşınabilmesi.
- Restorasyon işlemlerinin uzman ekiplerce bilimsel temellere dayalı olarak yürütülebilmesi.
- Küçük boyutları sayesinde işlem kolaylığı ve lojistik avantaj sağlanması.
- Eserlerin tarihsel hafıza ve kültürel kimlik açısından sembolik ve sanatsal değerler taşıması.
- Restorasyon sonrası eğitim, sergileme ve kültürel diplomasi gibi çok yönlü kullanım olanakları.

Zayıf Yönler (Weaknesses):

- Eserlerin çok çeşitli malzeme türlerinden oluşması nedeniyle özel uzmanlık ve teknik bilgi gerektirmesi.
- Geçmişte yapılmış ve yeterince belgelenmemiş müdahalelerin restorasyonu zorlaştırması.
- Taşınır eserin fiziksel hasar, kayıp ve güvenlik açıklarına karşı daha savunmasız hâle getirmesi.
- Estetik ve etik denge kurma zorluklarının süreci karmaşıklaştırması.
- Teknik altyapının yetersiz olduğu kurumlarda nitelikli müdahalenin zorlaşması.

- Nitelikli uzman eksikliği nedeniyle sürecin olumsuz etkilenmesi.
- Afetlere karşı (deprem, yangın, sel vb.) yeterli koruma önlemlerinin alınmaması.
- Restorasyon sürecinin kamuoyunda yanlış anlaşılması ve değer tartışmalarının olumsuz etkileri.

Bu analiz, taşınır kültür varlıklarının restorasyonuna yönelik stratejik bir yol haritası geliştirmede temel bir araç olarak işlev görür. Sürecin başarılı ve sürdürülebilir olması için hem iç dinamiklerin (güçlü ve zayıf yönler) hem de dış çevrenin (fırsatlar ve tehditler) dengeli bir şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Fırsatlar (Opportunities):

- Yerel ve uluslararası fonlar, hibeler ve iş birlikleri ile restorasyonun desteklenebilmesi.
- Gelişen dijital teknolojiler sayesinde eserlerin taranması ve sanal ortamlarda erişime açılabilmesi.
- Restorasyon sonrası eserlerin eğitim, yayın ve sergileme amaçlı kullanılabilmesi.
- Kültürel miras bilincinin artmasıyla toplumsal destek ve katılımın güçlenmesi.
- Yeni analiz ve onarım tekniklerinin restorasyon kalitesini artırma potansiyelini taşıması.

ÖRNEK SWOT TABLOSU: TAŞINMAZ BİR KÜLTÜR VARLIĞININ RESTORASYON SÜRECİ

Taşınmaz kültür varlıkları, bir toplumun tarihsel, sanatsal ve mimari birikimini yansıtan, bulunduğu yerle fiziksel ve kültürel bir bütünlük içerisinde varlığını sürdüren yapılardır. Bu eserlerin restorasyon süreci, yalnızca yapının fiziksel olarak korunmasını değil, aynı zamanda tarihî kimliğin, toplumsal belleğin ve mekânın özgünlüğünün devamlılığını da hedefleyen kapsamlı bir müdahale sürecidir. Bu bağlamda SWOT analizi, restorasyonun farklı aşamalarında karşılaşılabilecek içsel ve dışsal unsurların belirlenmesi ve yönetilmesi açısından stratejik bir değerlendirme yöntemi sunar (Tablo 2).

Tehditler (Threats):

- Fiziksel, kimyasal ve biyolojik bozulmaların restorasyon sırasında ilerleme riski.
- Yanlış ya da bilinçsiz müdahaleler sonucu eserin özgünlüğünün kaybedilmesi riski.

Tablo 1

Taşınır Bir Kültür Varlığının Restorasyon Sürecine Ait Örnek SWOT Analizi / *An Exemplary SWOT Analysis on the Restoration Process of a Movable Cultural Properties*

GÜÇLÜ YÖNLER (Strengths)	ZAYIF YÖNLER (Weaknesses)
Eserin restorasyon için uygun ortamlara (laboratuvar, vb) kolay erişim sağlanması	Materyal yapısının çeşitliliği nedeniyle özel bilgi ve yöntem gerektirmesi (kâğıt, tekstil, ahşap, deri, metal vb.)
Kültürel, sanatsal ve tarihî değerin toplumda fark yaratma potansiyeli	Önceki onarım ya da koruma müdahalelerinin belgelenmemiş veya uygunsuz olması
Konservasyon ve restorasyon uzmanlığı gelişmiş kurumların varlığı	Restorasyon sürecinde estetik-etik dengeler arasında çatışmaların yaşanabilmesi
Fiziksel ölçü ve ağırlık açısından işlem kolaylığı (yerinde ya da laboratuvarda çalışılabilme)	Eserin dış etkilere daha açık hâle getirmesi (hırsızlık, taşınma riski vb.)
Eserin eğitim, sergileme ve kültürel diplomasi amaçlı kullanılabilirliği	Gerekli teknik donanımın her kurumda standart olmaması
FIRSATLAR (Opportunities)	TEHDİTLER (Threats)
Ulusal ve uluslararası restorasyon projeleri, hibeler, fonlar ve iş birlikleriyle kaynak sağlanması	Fiziksel, kimyasal ve biyolojik bozulmaların restorasyon sürecinde ilerlemesi riski
Eserin dijitalleştirilerek daha geniş kitlelere ulaştırılması	Müdahale sırasında eserin özgün yapısının zarar görme ihtimali
Restorasyon sonrası müze, sergi, yayın ve eğitim bağlamında değerlendirilebilmesi	Uzman eksikliği veya deneyimsiz ekiplerin sürece dahil edilmesi
Kültürel miras alanında toplumsal farkındalığın artması ve destek projeleri	Deprem, yangın, su baskını gibi afetlere karşı yetersiz koruma sistemleri
Teknolojik gelişmelerin (yeni malzemeler, analiz yöntemleri, 3D teknikleri) restorasyona entegre edilebilmesi	Restorasyonun kamuoyunda yanlış anlaşılması veya eser üzerindeki spekülasyonlar

Güçlü Yönler (Strengths)

- Taşınmaz kültür varlıkları mimari, sanatsal ve tarihî açıdan yüksek değerleri içerir.
- Bu varlıkların kamuya açık ve bilinir konumda bulunmaları, restorasyon sonrası toplumla güçlü bir bağ kurmalarını sağlar.
- Çoğu yapı, özgün malzeme ve geleneksel inşaat teknikleri ile inşa edilmiştir; bu durum hem akademik araştırma hem de uygulamalı koruma açısından önemli bir kaynak sunar.
- Yerel ve ulusal düzeyde hukuki koruma altına alınmış olmaları, restorasyon projeleri için kurumsal destek bulma olasılığını artırır.
- Süreç genellikle multidisipliner uzmanlıkla yürütüldüğü için bilimsel ve etik ilkeler gözetilebilir.

Zayıf Yönler (Weaknesses)

- Fiziksel müdahale süreçleri zaman alıcı, maliyetli ve karmaşıktır; uygun malzeme ve uzman eksikliği iş kalitesini olumsuz etkileyebilir.
- Uzun süreli ihmal veya hatalı önceki müdahaleler, mevcut yapının daha kırılgan ve müdahaleye kapalı olmasına yol açabilir.
- Altyapı sorunları (nem, su sızıntısı, temel oturumları vb.) restorasyon öncesinde ciddi mühendislik değerlendirmeleri gerektirebilir.
- Yerleşim yerlerinin içinde bulunan eserlerde, çevresel baskı (trafik, inşaat, kalabalık, hava kirliliği vb.) sürekli risk oluşturabilir.

- Mevcut haliyle yapı çoğu zaman işlevsizdir, bu da yeni bir işlev verilmesini (yeniden kullanımı) gerektirebilir ve özgünlük/uyarlama dengesi kurmak zor olabilir.

Fırsatlar (Opportunities)

- Ulusal ve uluslararası fonlar, restorasyon projeleri için finansman desteği sağlamaktadır (ör. UNESCO, AB hibeleri, kamu-özel sektör iş birlikleri).
- Yerel yönetimlerin kültür ve turizm politikaları kapsamında bu yapılar cazibe merkezi hâline getirilebilir.
- Toplumun kültürel mirasa yönelik ilgisinin artması, restorasyon projelerine katılımı ve sahiplenmeyi teşvik edebilir.
- Yeni teknolojiler (3D tarama, dijital arşivleme, yapı sağlığı izleme sistemleri vb.) ile belgeleme ve müdahale süreçleri daha hassas ve güvenilir hâle gelebilir.
- Restorasyon sonrası yapı, kültürel etkinlikler, eğitim programları veya turizm gibi işlevlerle yeniden hayata kazandırılabilir.

Tehditler (Threats)

- Plansız kentleşme ve çevresel baskılar (deprem, nem, hava kirliliği, iklim değişikliği vb.) yapının uzun vadeli korunmasını tehdit eder.

Tablo 2

Taşınmaz Bir Kültür Varlığının Restorasyon Sürecine Ait Örnek SWOT Analizi / *An Exemplary SWOT Analysis on the Restoration Process of a Immovable Cultural Properties*

GÜÇLÜ YÖNLER (Strengths)	ZAYIF YÖNLER (Weaknesses)
Yüksek tarihî, mimarî ve sanatsal değere sahip olması	Restorasyon süreci maliyetli ve zaman alıcıdır
Toplumla doğrudan temas kurabilen kamusal alanlarda yer alması	Uzun süreli ihmal ve geçmişteki hatalı müdahaleler yapının kırılganlığını artırabilir
Geleneksel yapım teknikleri ve özgün malzeme kullanımı sayesinde bilimsel araştırmalara açık olması	Altyapı sorunları (nem, su, oturma vb.) mühendislik zorlukları yaratabilir
Hukuki koruma altında olması, kurumsal destek sağlama olasılığını artırır	Yapının mevcut işlevsizliği, yeniden kullanım için uyarlama sorunları yaratabilir
Multidisipliner uzmanlıkla yürütülme potansiyeli	Çevresel etkilerle (trafik, inşaat vb.) sürekli baskı altında olması
FIRSATLAR (Opportunities)	TEHDİTLER (Threats)
Ulusal ve uluslararası finansal destek programları mevcuttur	Plansız kentleşme ve iklimsel riskler yapının bütünlüğünü tehdit eder
Yerel yönetim politikaları çerçevesinde turizm cazibe merkezi haline getirilebilir	Kaynak yetersizliği veya siyasi istikrarsızlık projeyi sekteye uğratabilir
Toplumun artan kültürel miras bilinci projeye sahiplenmeyi artırabilir	Uygunsuz restorasyon uygulamaları yapının değerini düşürebilir
Yeni teknolojilerle belgelenme ve müdahale süreçleri daha hassas hale getirilebilir	Restorasyon sonrası vandalizm, ilgisizlik veya kötüye kullanım riski
Eğitim, kültürel etkinlik ve dijital erişim gibi sosyal işlevlerle yapı canlandırılabilir	Şeffaflık eksikliği kamu güvenini zedeleyebilir

- Kamu kaynaklarının yetersizliği veya politik istikrarsızlık, projelerin tamamlanamamasına neden olabilir.
- Restorasyonun hatalı yürütülmesi (özgün malzeme ve tekniklere aykırı uygulamalar) yapının değer kaybetmesine neden olabilir.
- Koruma bilincinin düşük olduğu alanlarda, restorasyon sonrası vandalizm, uygunsuz kullanım veya ilgisizlik riski yüksektir.
- Geniş çaplı projelerde şeffaflık ve hesap verebilirlik eksikliği, kamuoyunun güvenini sarsabilir.

Taşınmaz bir kültür varlığının restorasyon süreci, teknik bilgi kadar stratejik değerlendirme ve uzun vadeli vizyon da gerektirir. SWOT analizi, bu tür projelerde yalnızca mevcut durumun değerlendirilmesini değil, aynı zamanda gelecekteki sürdürülebilirlik, toplumsal etki ve kültürel katkı gibi daha geniş hedeflerin de planlanmasına katkı sağlar. Böylelikle, restorasyon yalnızca bir yapının fiziksel korunması değil, aynı zamanda kolektif belleğin yaşatılması ve kültürel kalkınmanın desteklenmesi anlamına gelir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

SWOT analizi, restorasyon sürecinde sadece mevcut durumu değerlendirmeye değil, aynı zamanda ileriye dönük stratejiler oluşturmaya da katkı sağlar. Doğru uygulandığında, bu yöntem; kültürel mirasın sürdürülebilir biçimde korunmasına, kamu kaynaklarının etkin kullanılmasına ve toplumla etkileşimin güçlendirilmesine imkân tanır. Bu nedenle restorasyon sürecinin her aşamasında SWOT analizine dayalı bir değerlendirme yaklaşımı benimsenmelidir.

Kültür varlıklarının korunması sürecinde uygulanacak stratejiler, eserin türü, malzeme yapısı ve bulunduğu fiziksel çevreye göre önemli ölçüde değişiklik göstermektedir. Bu bağlamda SWOT analizi, tek tip bir şablon üzerinden değil; her eserin kendi bağlamsal ve yapısal özellikleri göz önünde bulundurularak özelleştirilmiş bir değerlendirme aracı olarak kullanılmalıdır. Organik, inorganik, taşınır, taşınmaz ya da açık hava gibi farklı niteliklere sahip varlıklar, kendilerine özgü riskler ve potansiyeller barındırır.

Yönetim planı, kültürel miras alanlarının bütüncül bir yaklaşımla ele alınmasını sağlayan; korunacak alanın planlanan bir zaman dilimi içerisinde ve geleceğe dönük olarak hangi ilke, yöntem ve uygulamalar doğrultusunda yönetileceğini ortaya koyan, karar alma ve uygulama süreçlerine yön veren stratejik bir belgedir. Bu bağlamda SWOT analizi, alanın güçlü ve zayıf yönlerinin yanı sıra dış çevreden kaynaklanan fırsat ve tehditlerin sistematik olarak değerlendirilmesini mümkün kılarak, yönetim planı hazırlanma sürecinde kritik bir araç olarak işlev

görmektedir. SWOT analizi, karar vericilere stratejik perspektif kazandırması ve kaynakların etkin kullanımını sağlaması nedeniyle kültürel miras alanlarının yönetiminde tercih edilebilir, uygulaması nispeten kolay ve kapsamlı bir yöntem olarak öne çıkmaktadır.

Organik materyalden yapılmış kültür varlıkları (ahşap, deri, tekstil, kağıt gibi) nem, sıcaklık değişimi, ılık ve biyolojik zararlar (küf, böcek, bakteri) karşısında yüksek derecede hassastır. Bu tür varlıklar için yapılan SWOT analizlerinde, kontrollü çevresel koşulların sağlanması güçlü yön olarak değerlendirilebilirken; yanlış iklimlendirme, uygun olmayan depolama ya da yeterli uzman eksikliği gibi hususlar zayıf yönler olarak karşımıza çıkar. Buna karşılık, yeni nesil sensörler ve mikroklima cihazları gibi teknolojik gelişmeler fırsat yaratırken; iklim krizi ya da yangın gibi afetler önemli tehditler arasında yer alır.

İnorganik materyallerden oluşan eserler (taş, seramik, cam, metal gibi) ise yapısal dayanıklılık açısından genellikle daha uzun ömürlü olsa da özellikle kimyasal korozyon, tuz kristalizasyonu, atmosferik kirleticiler gibi etkenlere karşı zayıflık gösterebilirler. Bu tür eserlerin SWOT analizleri, restorasyon ve koruma malzemeleriyle olan etkileşim, taşıma sırasında oluşabilecek mekanik stresler gibi farklı risk unsurlarını içermelidir.

Dış mekânda yer alan kültür varlıkları (anıtlar, açık hava mozaikleri, mezar yapıları, tarihi çeşmeler vb.) iklimsel faktörlere doğrudan maruz kaldıkları için SWOT analizlerinde çevresel etkilerin başat tehdit unsuru olarak ele alınması gerekir. Donma-çözülme döngüsü, hava kirliliği, vandalizm, bitki örtüsünün zararlı etkileri gibi dışsal faktörler bu eserlerin korunmasında dikkate alınması gereken başlıca unsurlardır. Bununla birlikte, dış mekânda sergilenen eserlerin geniş bir kamu kitlesine ulaşabilmesi ve kültürel farkındalığı artırma potansiyeli, fırsatlar başlığı altında değerlendirilebilir.

Müze ortamında bulunan eserler ise kontrollü iklim koşullarında korunduklarından, genellikle daha avantajlıdır. SWOT analizinde bu durum güçlü yön olarak tanımlanırken, bütçe kısıtlamaları, personel eksikliği, teknolojik donanımın yetersizliği gibi içsel zayıflıklar göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca, müzelerde sergilenen eserlerin eğitsel amaçlarla kullanılabilmesi ve uluslararası iş birlikleriyle dijitalleştirilmesi önemli fırsatlar sunmaktadır.

Kazı alanlarında henüz korunmaya alınmamış ya da yerinde sergilenen eserler içinse risk faktörleri çok daha fazladır. Yerinde koruma süreçlerinin sürdürülebilirliği, geçici barınakların etkinliği ve güvenlik zafiyetleri SWOT analizinde detaylı şekilde ele alınmalıdır. Bunun yanında, yerinde koruma ve tanıtım yoluyla arkeolojik alanların kültür turizmine katkı sağlayabilmesi önemli bir fırsattır.

Sonuç olarak, SWOT analizinin etkili olabilmesi için kültür varlığının türü, materyal yapısı ve bulunduğu çevresel koşullar bağlamında özelleştirilmiş olması gerekmektedir. Bu yaklaşım, sadece stratejik karar alma süreçlerini kolaylaştırmakla kalmaz; aynı zamanda koruma uygulamalarının sürdürülebilirliğini artırır ve eserin özgün değerinin korunmasına katkı sunar.

Bu bulgular ışığında, SWOT analizinin taşınır kültür varlıklarının mevcut koruma durumunu sistematik bir şekilde değerlendirmek ve geleceğe yönelik koruma stratejileri geliştirmek açısından etkili bir yöntem olduğu sonucuna varılabilir. Ancak yöntemin sınırlılıkları da göz önünde bulundurulmalıdır; zira SWOT analizi, mevcut durumu niteliksel olarak ortaya koymakta olup, belirlenen unsurların etkilerinin nicel ölçümüne olanak sağlamamaktadır. Bu nedenle, SWOT analizinin sonuçları, detaylı teknik analizler ve malzeme incelemeleri ile desteklenerek daha kapsamlı bir koruma planı oluşturulmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akça, S. (2017). Kültürel miras yönetimi; İstanbul tarihi yarımada örneği değerlendirme ve öneriler. *İdealkent*, 8(22), 577-596.
- Çoban, B. & Karakaya, Y. E. (2010). Geleceği planlamada stratejik yönetim ve SWOT analizi: Kavramsal yaklaşımlar. *New World Sciences Academy*, 5(4), 342-352.
- Deren, A. S. (2006). *Sanal ortamda kültürel miras enformasyon sistemlerinin kurulması ve Türkiye için durum analizi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Devrim, B. (2006). *Strateji formülasyonu: Swot analizi, kurumsal karne, kalite fonksiyon yayılımı, sun tzu'nun işletme yönetimi stratejilerinin bütünleştirilmesi üzerine bir çalışma* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Diñçer, Ö. (2004). *Stratejik Yönetim Ve İşletme Politikası*. Beta Yayınları.
- Humphrey, A. S. (2005). *SWOT analysis for management consulting*. SRI Alumni Association.
- Karaman, A. E. (2011). *Üniversitelerin stratejik planlarındaki swot analizleri* [Bilim Uzmanlığı Tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Martín-Cáceres, M. J., & Cuenca-López, J. M. (2016). Communicating heritage in museums: Outlook, strategies and challenges through a SWOT analysis. *Museum Management and Curatorship*, 31(3), 299-316.